

Brüssel, 13.9.2017
COM(2017) 491 final

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Aruanne kaubanduspoliitika strateegia „Kaubandus kõigile“ rakendamise kohta

Edumeelse kaubanduspoliitika kujundamine üleilmastumise ohjamiseks

I. Sissejuhatus

Kahe aasta eest visandati **strateegias „Kaubandus kõigile“ kaubanduspoliitika**, mis on läbipaistev ja vastutustundlik, toob kasu kõikidele kodanikele, aitab kaasa töökohtade loomisele ja majanduskasvule ning tänapäeva üleilmse kaubanduse jaoks ajakohaste lahenduste leidmisele. Sellest saati on aga keskkond, kus EL viib ellu oma kaubanduspoliitikat, märkimisväärselt muutunud. Euroopas on toimunud enneolematu avalik arutelu kaubanduslepingute eesmärgi ja õiguspärasuse üle, mis on seotud taas esile kerkinud murega üleilmastumise mõju pärast. Maailmakaubanduses valitseb tõeline oht, et uuesti hakkab pead tõstma proteksionism. Teisi riike kahjustavate riiklike strateegiatega üha sagedasem kasutamine isegi suurima majandusega riikides õõnestab eeskirjapõhist mitmepoolset kaubandussüsteemi.

Selles keskkonnas on rohkem kui kunagi varem vaja **tõhusat, läbipaistvat ja väärtustel põhinevat kaubanduspoliitikat**. Seega lähtub EL edaspidigi strateegia „Kaubandus kõigile“ aluspõhimõtetest: avatus koos võrdsete tingimustega ning kõrged töö-, keskkonna-, tarbija- ja sotsiaalkaitse standardid koos õigete riiklike strateegiatega on jätkuvalt kõige sobivamad vahendid, mille abil muuta üleilmastumine kasulikuks kõikidele eurooplastele. EL kavatses rakendada eeskirjapõhist mitmepoolset kaubandussüsteemi, mis on aluseks meie jõukusele, ning on seisukohal, et oluline on kestliku arengu eesmärkidele vastavalt muuta kaubandus positiivseks jõuks kogu maailmas. **Poliitiliste meetmete** väljatöötamisel teeb EL koostööd oma partneritega, näiteks Kanada, Jaapan, Mehhiko, Mercosuri riikide, Austraalia ja Uus-Meremaaga, kellel soovivad luua ühiselt 21. sajandil valitseva kaubandusolukorraga sobivad avatud ja edumeelsed eeskirjad.

Strateegias „Kaubandus kõigile“ **osati ette näha paljusid küsimusi, mille käsitlemist kaubanduslepingutes ettevõtjad, tarbijad ja töötajad nüüd ootavad**. Kohustus kohaldada ELi ettevõtjatele õiglasi konkurentsitingimusi, kaitsta Euroopa sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid standardeid ning tagada läbirääkimiste läbipaistvus on praegu sama päevakajaline kui toona. Nende kohustuste täielik täitmine ei kulge aga probleemidevabalt. Kaks aastat pärast strateegia vastuvõtmist saab käesoleva aruande abil **saada ülevaate seni tehtud edusammudest**.

Selle asemel et käsitleda kõiki ELi kaubanduspoliitika meetmeid, keskendutakse käesolevas aruandes tööle, mis on tehtud alates 2015. aasta oktoobrist seoses strateegia „Kaubandus kõigile“ raames võetud kohustustega. Aruandega **täiendatakse muud aruandlust**, mis hõlmab sel sügisel avaldatavat esimest iga-aastast aruannet vabakaubanduslepingute rakendamise kohta, iga-aastast aruannet kaubandus- ja investeerimistõkete kohta ning arvukaid dokumente, mis avaldatakse seoses käimasolevate läbirääkimistega. Käesolevas aruandes käsitletakse saavutusi, valdkondi, kus tuleks veel tööd teha, saadud õppetunde ja mõju komisjoni prioriteetidele järgmises rakendusetapis.

II. KAUBANDUSPOLIITIKA, MILLEGA OHJATAKSE ÜLEILMASTUMIST

Mais kutsus komisjon üles arutlema selle üle, mida EL saab teha, et kujundada üleilmastumist kooskõlas meie ühiste huvide ja väärtustega¹. Üleilmastumine hõlmab enamasti kaubandus ja selle mõjule lisandub tehnoloogiliste muutuste mõju, ent ei ole kahtlust, et kaubanduspoliitikal on oluline roll nii üleilmastumise kui ka tehnoloogiliste muutuste mõju muutmisel kodanikele ja ettevõtjatele soodsaks nii Euroopas kui ka mujal. **Üleilmne kaubandus – kui me otsustame seda kujundada – kujutab endast võimalust:** avatus kauba-, teenuste-, inimeste ja kapitalivoogudele on suurendanud ELi majanduskasvu, konkurentsivõimet ja tarbijate heaolu ning potentsiaali jagub enamakski.

Üleilmastumisega seoses on tekkinud keerulised tootmisahelad, kus väärtust lisatakse mitmes eri riigis. Selleks et EL saaks kasutada neid üleilmseid väärtusahelaid majanduskasvu tekitamiseks ja kõikide Euroopa kodanike – importijate, eksportijate, töötajate, tarbijate jt – hüvanguks ka edaspidi, on ülioluline **kaotada kaubandustõkked**. ELi turu sulgemine või proteksionistlike tõkete püstitamine ei kahjusta mitte üksnes ELi põhjalikult lõimunud majandust, vaid ka ELi partnerite, sealhulgas maailma vaeseimate riikide majandust. Maailma suurima kaubandusblokina ja pühendunud rahvusvahelise osalejana on ELil võimalus kujundada üleilmastumist **mitmepoolse juhtimise** vaimus.

Selle julge ettevõtmise edu tagamiseks tuleb siiski vaadata kaubanduspoliitikast kaugemale: et üleilmastumisest oleks kasu kõigil, on vaja **tugevdada ülemaailmset juhtimist** kõikides valdkondades, sealhulgas kliimaküsimustes. Vaja on **laiaulatuslikku ELi strateegiat**, mis hõlmab muu hulgas haridust, investeerimist, uuendustegevust, energiat, eelarve- ja sotsiaalpoliitikat ning kasvab välja liikmesriikide tasandilt. Komisjon annab oma panuse näiteks Euroopa sotsiaalõiguste samba ettepaneku² või ELi ühtekuuluvuspoliitika kaudu. Need poliitikameetmed, mille abil tegeletakse selliste küsimustega nagu ebavõrdsus ja sotsiaalne kaasamine, võiksid olla paremini seotud Euroopa poolaastaga.

Kaubandusel on soodne mõju tööhõivele, kuivõrd ELi töökohtadest iga seitsmes (31 miljonit töökohta) sõltub ekspordist. Ekspordiga seotud ELi töökohad on keskmiselt ka paremini tasustatud (palgatase on kuni 16 % kõrgem). Samas mõnele sektorile ja piirkonnale võib üleilmastumine mõjuda kahjulikult. EL teeb tööd selle nimel, et aidata selle kahjuliku mõju all kannatajatel kohaneda ja **suurendada Euroopa majanduse võimet panna vastu muutustele**. Põllumajandusliku toidutööstuse jaoks on ülioluline ajakohastatud ühine põllumajanduspoliitika, et edukalt siseneda rahvusvahelistele turgudele ja veelgi edendada kõrgeid standardeid. Komisjon tegeleb **Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi** paindlikumaks muutmisega, et selle vahendeid saaks võtta ettevõtete sulgemise korral kasutusele kiiremini. Tooteahelates ette tulevatele ootamatustele reageerides võiks fond tegeleda ka uuendustegevusest tingitud muutustega. Samal ajal saaks **Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide** raames aidata veelgi suurendada kohalike majandussüsteemide ja kohaliku tööjõu vastupidavust ning näha ette üleilmastumisest ja tehnoloogilistest muutustest tulenevaid dünaamilisi muutusi.

Üleilmne konkurents peab olema aus. Mitmepoolne eeskirjapõhine kaubandus on parim vahend kvaliteetsete töökohtade loomist edendava Euroopa konkurentsivõime ja innovatsioonisuutlikkuse kindlustamiseks. Kaubanduspoliitika, millega tagatakse ELi

¹ Euroopa Komisjoni aruteludokument üleilmastumise ohjamise kohta, COM(2017) 240.

² Euroopa Komisjoni teatis „Euroopa sotsiaalõiguste samba loomine“, COM(2017) 250.

ettevõtjatele võrdsed tingimused – tehtagu seda turgude vastastikuse avamise, ebaausate tavade väljajuurimise või ELi õiguste tagamise ja kõrgete standardite säilitamisega – aitab Euroopal kasu saada järgmisest tootmisrevolutsioonist, mille toob kaasa eeskätt digiteerimine.

Peale selle tuleb uute väljakutsetega silmitsi seistes kaitsta ELi esmatähtsaid huve. Just sel põhjusel teeb komisjon ettepaneku luua raamistik ELi saabuvate **välismaiste otseinvesteeringute** hindamiseks. Eesmärk on ära hoida selline strateegiliste varade ülevõtt, mis võib ohustada julgeolekut või avalikku korda, ning samal ajal säilitada ELi turu avatus investeeringutele³.

Käesolevas aruandes kirjeldatakse, kuidas strateegiaga „Kaubandus kõigile“ kujundatakse üleilmastumisest võimalus.

³ Komisjoni teatis „Välismaiste otseinvesteeringute soodustamine ja esmatähtsate huvide kaitsmine“, COM (2017) 494.

III. STRATEEGIAST „KAUBANDUS KÕIGILE“ SAADUD KASU

ELi strateegiline eesmärk on **tagada, et kaubanduslepingud toovad ELi majandusele ja inimestele konkreetset kasu**. Kahe viimase aasta **mitmepoolsete** saavutuste hulka kuuluvad Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) leping, millega võideldakse moonutuste vastu põllumajandusturgudel, muudetakse vabamaks IT-kaubandus ja lihtsustatakse juurdepääsu ravimitele vähim arenenud riikides. Tänavu jõustunud kaubanduse lihtsustamise lepinguga ajakohastati tollimenetlusi, et aidata isegi kõige väiksematel ettevõtjatel ja vaesematel riikidel kaubandusest kasu saada.

Kahepoolsete suhete vallas on EL lõpetanud vabakaubanduslepingu teemalised läbirääkimised **Vietnamiga**, sõlminud partnerlus- ja koostöölepingu **Kasahstani** ja **Armeeniaga** ning saavutanud vabakaubanduslepingu osas põhimõttelise kokkuleppe **Jaapaniga**. Tegemist on tänapäevaste, edumeelsete ja ulatuslike lepingutega. Praegu tegeleb komisjon nende ratifitseerimise ja rakendamise, et lepingute tegelikku mõju oleks tunda võimalikult ruttu. Pärast seda kui 21. septembril hakati ajutiselt kohaldama ELi ja **Kanada** vahelist lepingut (CETA), jätkuvad ettevalmistused **Singapuri**, Vietnami ja Armeeniaga läbi räägitud lepingute ratifitseerimiseks. Kahel viimasel aastal on kohaldatud ka lepinguid **Ukraina, Gruusia, Moldova, Ecuadori, Ghana, Côte d'Ivoire'i** ja **Lõuna-Aafrika Arenguühendusega**.

Nimetatud lepingute õige ülesehitusega on tagatud ELi suutlikkus tegutseda tõhusalt ning prognoositavus nii ELi kodanikele kui ka ELi läbirääkimispartneritele. Euroopa Kohtu arvamusega Singapuri vabakaubanduslepingu kohta⁴ tuuakse teretulnud selgust **pädevuse jaotumisse kaubandus- ja investeerimislepingute puhul**.

CETA on seni kõige edumeelsem ELi leping

Hoogustades kauplemist kaupade ja teenustega ning investeerimist loob ELi ja Kanada laiaulatuslik majandus- ja kaubandusleping (CETA) võimalusi nii eksportijatele kui ka importijatele ning uusi töökohti kõikjal Euroopas ja Kanadas. Lepinguga kaasnevad tähelepanuväärsed tulemused kestliku arengu valdkonnas, ilma et loobutaks ELi kõrgetest töö-, keskkonna- ja tarbijakaitsestandarditest ning valitsuste õigusest võtta avalikes huvides reguleerivaid meetmeid.

CETA muudab kauplemise lihtsamaks kõikidele kauplejatele, eriti väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele. Sellega kaotatakse 99 % ELi ja Kanada vahelises kaubanduses kohaldatavatest tariifidest ning kõrvaldatakse teenustekaubandust takistavad tõkked mitmes valdkonnas alates rahandusest kuni telekommunikatsiooni ja keskkonnateenusteni. Lepinguga ühtlustatakse tehnilisi nõudeid ja kaotatakse vajadus teha kulukaid topeltkontrolle, et veenduda näiteks elektriseadmete või mänguasjade vastavuses kehtestatud standarditele.

Tarbijate jaoks alanevad hinnad ja suureneb valik. Samuti kaitstakse CETAGA 143 selgelt eristatavat ELi põllumajandustoodet, mis on märgistatud geograafilise tähisega. Lepinguga edendatakse uuenduslikku ja konkurentsivõimelist majandust, kaitstes intellektuaalomandit, sealhulgas viies Kanada eeskirjad vastavusse ELi õigusaktidega, et kaitsta uut tehnoloogiat ja hallata digitaalõigusi. CETAGA avatakse föderaal-, provintsi ja omavalitsuse tasandil

⁴ Euroopa Kohtu 16. mai 2017. aasta arvamus 2/15, mis on antud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 lõike 11 alusel.

riigihanketurud, mis tagab ELi ettevõtjatele parema juurdepääsu kui ükskõik millisele teisele kaubanduspartnerile.

Võrdsete tingimuste tagamine: ELi õiguste kaitse

Avatud kaubandus peab olema õiglane. EL kasutab aktiivselt kõiki olemasolevaid vahendeid tagamaks, et täidetakse meie partnerite võetud **kohustused**, kaotatakse kaubandustõkked ja võideldakse ebaausate tavadega. Selle tegevuse eesmärk on tagada ELi ettevõtjatele võrdsed tingimused. Meetmed ulatuvad tihedast suhtlusest partnerite haldusametustega vabakaubanduslepingute ja WTO raames aset leidvate arvukate protsessideni, käimasolevate läbirääkimiste võimendamiseni ja kaubanduse kaitsemeetmete kasutamiseni.

Turulepääsu partnerluse kaudu toimuv parem kooskõlastamine ELi liikmesriikide ja ettevõtjatega on võimaldanud komisjonil kõrvaldada edukalt hulga kaubandustõkkeid ja ELi eksportijate tingimusi konkreetselt parandada. Ainuüksi 2016. aastal lahendas komisjon 20 juhtumit, mis mõjutasid ELi eksporti kokku 4,2 miljardi euro väärtuses (rohkem üksikasju leiab iga-aastasest kaubandus- ja investeerimistõkete aruandest⁵). ELi kui maailma juhtiva põllumajanduslike toiduainetega kaupleva jaoks on väga oluline diskrimineerimise vastane võitlus seoses sanitaar- ja fütosanitaarnõuetega. Komisjoni on saatnud edu näiteks turgude avamisel ELi veise- ja sealihakaubanduse jaoks. Komisjon tegeleb ka õiguslike takistustega ja intellektuaalomandi, sealhulgas ELi toidunimetuste (geograafilised tähised) kaitsega.

Vajaduse korral kasutab EL oma õiguste kaitsmiseks **vaidluste lahendamise süsteemi**. EL on esitanud praegu WTOs 21 kaebust kümne kaubanduspartneri kohta, mis teeb EList USA kõrval selle süsteemi suurima kasutaja. Paaril viimasel aastal on WTO otsustega tagatud õiglased tingimused selliste juhtumite puhul nagu tooraine import Hiinast või paberi ja külmikute eksport Venemaale.

Kaubanduse kaitsemeetmed toimivad avatud majanduse tugisambana ja aitavad hoolt kanda selle eest, et ELi ettevõtjad seisavad silmitsi ausa konkurentsiga. Nõukogu ja Euroopa Parlament kaaluvad praegu kaht komisjoni ettepanekut, mille eesmärk on veelgi suurendada kaubanduse kaitsemeetmete tõhusust võrdset tingimusi ähvardavate ohtude kaotamisel: hulgikaubanduse ajakohastamise kõrval on komisjon kavandanud ka uue dumpinguvastase arvutusmeetoodika, et kõrvaldada märkimisväärsed turumoonutused ja suurendada ELi võimet tõkestada ebaausat subsideerimist. Kõnealuste ettepanekute koostamiseks korraldas komisjon avaliku konsultatsiooni, mille raames saadi suur hulk vastuseid ja seisukohti, ning sidusrühmade konverentsi ja spetsiaalse kohtumise ELi sotsiaalpartneritega. Need ettepanekud on osa pidevast kaubanduse kaitsemeetmete tõhususe ja tulemuslikkuse hindamise protsessist.

ELi kaubanduslepingute kõige tõhusam kasutamine

Komisjon teeb rakendamiselase tõhustatud partnerluse raames tihedalt koostööd liikmesriikide, Euroopa Parlamendi ja muude sidusrühmadega, et vabakaubanduslepingutega **loodud võimalusi saaks kasutada** võimalikult laialdaselt. Ligikaudu 40 % ELi ekspordist on

⁵ Euroopa Komisjoni aruanne kaubandus- ja investeerimistõkete kohta ajavahemikus 1. jaanuar – 31. detsember 2016, COM(2017) 338.

hõlmatud (rakendatava või sõlmitud) vabakaubanduslepinguga. Näiteks ELi ja Lõuna-Korea vabakaubanduslepingu rakendamise esimese viie aasta jooksul suurenes Euroopa eksport 55 % ja Euroopa ettevõtjad on hoidnud tänu kaotatud või alandatud tollimaksudele kokku 2,8 miljardit eurot. Peagi avaldatavas komisjoni aruandes vabakaubanduslepingute rakendamise kohta esitatakse üksikasjalik teave iga lepingu kohta. Samuti tegelevad ELi institutsioonid ja liikmesriigid paremini kooskõlastatud majandusdiplomaatia väljakujundamisega, suurendades välispoliitika sidusust, et edendada väljaspool liitu paremini ELi majandushuve. Samal ajal on tänavusel kaubandusabi strateegia läbivaatamisel võetud eesmärgiks suurendada arengumaade suutlikkust, et kasutada paremini ära ELi kaubanduslepingute pakutavaid võimalusi.

EL tunnistab, et **väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad** (VKEed) võivad seista nende võimaluste kasutamisel silmitsi teatavate probleemidega. Komisjon vaatleb VKESid häirivaid kaubandustõkkeid mõju hindamise raames. Kõikidel läbirääkimistel võetakse nüüd päevakorda spetsiaalsed VKEde jaoks mõeldud sätted. Komisjon taotleb VKESid käsitleva eraldi peatüki lisamist kõikidesse tulevastesse vabakaubanduslepingutesse, võttes aluseks Jaapani lepingu. VKEde arvele langeb 30 % ELi ekspordist ja sihipäraste rakendusprojektidega püütakse suurendada nende osalust veelgi.

Lihtsad ja kergesti kasutatavad **päritolureeglid** aitavad ELi ettevõtjatel võimalikult palju osa saada vabakaubanduslepingute alusel kohaldatavast sooduskohtlemisest. EL püüab koostada iga partneriga, kellega sõlmitakse vabakaubandusleping, kõige lihtsamad ja asjakohasemad eeskirjad, sealhulgas kumulatsiooni kohta. Edenenud on ka läbirääkimised konventsiooni üle, millega nähakse ette ühtsed eeskirjad 43 Euroopa – Vahemere piirkonna riigis. EL teeb koostööd oma partneritega Maailma Tolliorganisatsioonis seoses tollivaldkonna rahvusvaheliste vahendite ja standarditega.

Aktiivne ja sihiteadlik **õiguslane koostöö** hoiab ära õigusliku killustatuse ja muudab tõhusamaks liberaliseerimist käsitlevad sätted. Näiteks tänu ravimite häid tootmistavasid käsitlevale **vastastikuse tunnustamise lepingule**, mis sõlmiti tänavu USAga, väheneb tootjate, sealhulgas väiketootjate halduskoormus, samal ajal kui mõlemalt poolt peetakse täielikult kinni kaitse tasemest.

Komisjon ajakohastab ja täiustab **kaubandust hõlbustavaid** veebipõhiseid **infosüsteeme**. Turulepääsu andmebaasi, millest saavad teavet ELi eksportijad, täiendatakse peagi uute, eeskätt VKEdele keskenduvate infosüsteemidega, millest leiab teavet selle kohta, kuidas ELi vabakaubanduslepingutest kõige enam kasu saada. Olemasolevate lepingute analüüsimisel saab hindamatu väärtusega tagasisidet nii juba rakendatavate lepingute kui ka alles läbirääkimislaua olevate uute lepingute jaoks. Järeelhindamised toimuvad edaspidi korrapäraselt, alustades Koreaga sõlmitud lepingu hindamisest selle aasta lõpu poole.

Jaapaniga sisse seatava strateegilise partnerlusega kujundatakse üleilmse kaubanduse eeskirju

Juulis saavutasid EL ja Jaapan põhimõttelise kokkuleppe majanduspartnerluslepingu põhipunktides. Maailma suurimate majanduste hulka kuuluvate strateegiliste partneritena kujundavad EL ja Jaapan üleilmse kaubanduse eeskirju, et edendada avatud ja õiglast kaubandust.

Selle uuendusliku ja edumeelse lepinguga säilitatakse rangete üleilmsete standardite kehtestamise kaudu keskkonna-, töö- ja tarbijakaitsestandardid, mille tase on kõrge nii ELis

kui ka Jaapanis, ning kaitstakse täielikult avalikke teenuseid. Tegemist on esimese rahvusvahelise kaubanduslepinguga, milles toetatakse sõnaselgelt Pariisi kliimakokkuleppe rakendamist.

Lepinguga kaotatakse valdav osa ELi ettevõtjate makstavatest tollimaksudest kogusummas üks miljard eurot aastas. Leping võib suurendada ELi ekspordi 20 miljardi euro ulatuses, luues uusi võimalusi nii suurtele kui ka väikestele Euroopa ettevõtjatele, nende töötajatele ja tarbijatele. Lepinguga hõlmatud valdkonnad ulatuvad meditsiiniseadmetest telekommunikatsiooni ja riigihangeteni, samuti sisaldab leping põhjanevat peatükki konkurentsi ja subsiidiumide kohta. Lepinguga avatakse Jaapani turg peamistele ELi eksporditavatele põllumajandustoodetele, nagu juust ja veiseliha, ning tagatakse enam kui 200 selgelt eristatava geograafilist tähist kandva Euroopa põllumajandustoote kaitse.

Komisjon teeb praegu tööd selle nimel, et lepingu lõplik tekst aasta lõpuks valmis saaks.

Tulevikku suunatud strateegia

ELi strateegias „Kaubandus kõigile“ on arvesse võetud uusi majandusolusid ja püütakse ära kasutada uusi kaubandusvõimalusi. Selleks et kindlustada ELi ettevõtjate suutlikkus luua üleilmseid väärtusahelaid ja neis osaleda, on vajalik nii kaupade kui ka teenuste, spetsialistide ja kapitali vaba juurdepääs. Komisjon kiirendab liberaliseerimist ELi konkurentsivõime jaoks olulistest valdkondades, nagu **energeetika ja toorained**, mille kohta on Vietnam ja Ukraina lepingus ja kõikides uutes vabakaubanduslepingutes eraldi sätted, aidates sellega ellu viia ELi energiajulgeoleku strateegiat.

EL taotleb nii vabakaubanduslepingute kui ka eraldiseisvate investeerimislepingute kaudu **investeringute liberaliseerimist**. Investeringute kaitsmisel ja vaidluste lahendamisel rakendatav uuendatud lähenemisviis, kus pannakse selgemalt rõhku riikide õigusele võtta avalikes huvides reguleerivaid meetmeid, on kaasa toonud uue **investeerimiskohtu süsteemi** sisseseadmise Kanada ja Vietnamiga. Seda süsteemi kasutatakse ka tulevastes lepingutes. Minnes kaugemale kahepoolsetest suhetest arutab komisjon partneritega võimalust luua investeerimisvaidluste lahendamiseks **mitmepoolne investeerimiskohus**. Kolmandate riikidega on juba peetud ettevalmistavaid kõnelusi tagamaks, et see võimalik oluline juhtimisalane uuendus oleks tõeliselt üleilmne. Komisjon soovib nõukogul alustada läbirääkimisi sellise kohtu loomiseks. Enne selle soovituselise andmist korraldab komisjon möödunud aastal mõju hindamise ja ulatusliku avaliku konsultatsiooni, mis hõlmas näiteks spetsiaalset sidusrühmade ja kodanikuühiskonna esindajate kohtumist 2017. aasta veebruaris. Komisjon, kes praegu peab ulatuslikumaid investeerimispoliitika alaseid konsultatsioone, kavatab vaadata 2018. aastal läbi 2010. aasta teatise rahvusvaheliste investeringute kohta ja kavandada edasisi samme.

Tänapäevaste tootmisviiside rakendamisel hägustub piir kaupade ja teenuste vahel, kuivõrd paljud ELi **teenused võimaldavad otseselt kauplemist kaupadega**. Seepärast püüab komisjon kõikide vabakaubanduslepingute ja mitmepoolsete läbirääkimiste raames liberaliseerida teenustega kauplemise kõrvuti kaupadega kauplemisega, tehes sellega seoses jõupingutusi keskkonnatoodete lepingu ja teenustekaubanduse lepingu teemaliste läbirääkimiste jätkamiseks. Kaupade ja teenuste eksportimist hõlbustab ka **spetsialistide liikuvus**, mida võimaldavad sätted on olemas nii CETAs kui ka vabakaubanduslepingus Jaapaniga. Üksikjuhtudel kaalutakse lisaks ettevõtjasiseseid üleviimisi ja kutsekvalifikatsioonide tunnustamist käsitlevaid sätteid. Kui hõlbustatakse liikuvust, tuleks samuti tugevdada koostööd tagasisaatmise ja tagasivõtmise valdkonnas.

Seoses digitaalkaubanduse jätkuva kasvuga on komisjon töötanud tulevaste läbirääkimiste jaoks välja uue spetsiaalse vabakaubanduslepingu peatüki **e-kaubanduse** kohta, et hõlbustada elektrooniliste lepingute sõlmimist ja tehingute tegemist ning tõhustada sealjuures tarbijakaitset. EL kutsub käsitlema seda teemat, mis on Mehhikole juba välja pakutud, põhjalikumalt WTOs. Komisjon jätkab digiteerimisega Euroopa majandusele avaldatava mõju analüüsimist ja uurib, kuidas peaks kõnealune areng kajastuma kaubanduspoliitikas.

IV. KAUBANDUS- JA INVESTEERIMISPOLIITIKA SIDUMINE ÜLDISTE VÄÄRTUSTEGA

Kõigile kasu toova kaubandus- ja investeerimispoliitikaga **reageeritakse kodanike muredele** ning selles kajastatakse üldiseid väärtusi, mida liit järgib. Eelkõige tähendab see, et ühestki kaubanduslepingust tulenev tarbija-, keskkonna- või sotsiaal- ja töökaitse ei jää tasemelt alla praegu ELis pakutavale ega kahjusta põhiõigusi. Peale selle jäetakse ELi lepingutega valitsustele vabad käed **õiguspäraste avaliku poliitika eesmärkide saavutamiseks**, mida kinnitatakse ka kõikides ELi läbirääkimisdokumentides.

Selle lähenemisviisiga kindlustatakse edusammude tegemine liidus. **ELi väärtused ja standardid kujundavad ka ELi tegevust välisriikides**. Kaubanduspoliitika rajamine ELi ja üldistele väärtustele võimaldab ELil kujundada üleilmastumist, et edendada kestlikku arengut nii ELis kui ka mujal, millega EL aitab saavutada ÜRO kestliku arengu eesmarke ja ellu viia ÜRO algatusi, nagu Pariisi kliimakokkulepe.

Ulatuslikud ja siduvad **kestlikku arengut käsitlevad sätted**, millega tuuakse kogu lepingusse ülemaailmse juhtimise peamised põhimõtted, on nüüd osa kõikidest vabakaubanduslepingu teemalistest läbirääkimistest. Kohustused ulatuvad peamiste tööstandardite järgimisest kuni loodusvarade kaitseni, nagu on näha näiteks Kanada ja Vietnami lepingust. Kaasav majanduskasv ja kestlik areng on nurgakivi, millele tuginevad majanduspartnerluslepingud Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikidega ning ELi ühepoolsed soodustuste kavad, nagu algatus „Kõik peale relvade“, üldine soodustuste süsteem ning kestlikku arengut ja head valitsemistava stimuleeriv erikord.

EL on võtnud endale **kohustuse tagada** kestliku arengu sätete **täitmine** ja **teha** sellega seoses **järelevalvet**. Üksikasjalikku teavet selle kohta, kuidas kõnealuseid sätteid iga olemasoleva ELi kaubanduslepingu raames rakendatakse, antakse vabakaubanduslepingute rakendamist käsitlevas aruandes. EL teeb korrakindlalt koostööd partnerriikide valitsuste, rahvusvaheliste organisatsioonide, sotsiaalpartnerite, ettevõtjate ja kodanikuühiskonnaga, et kontrollida kestlikku arengut ja head valitsemistava stimuleeriva erikorraga seotud kohustuste täitmist. 2016. ja 2017. aastal hõlmasid need kontrollid kõiki üheksat riiki, kelle suhtes kõnealust korda kohaldatakse. Sellised kontrollid laieneva ka algatuse „Kõik peale relvad“ partneritele, nagu Bangladesh ja Kambodža. Tõeline ja tõhus kohapealne elluviimine võtab aega. Sri Lanka tegi inim- ja tööõiguste vallas edusamme tänu pikaajalisele partnerlusele – riik sai õiguse kestlikku arengut ja head valitsemistava stimuleeriva erikorra kohastele soodustustele 2017. aasta mais. Selle lähenemisviisi edasiarendamiseks avaldasid komisjoni talitused juulis **kestliku arengu sätete jõustamist** ja rakendamist käsitleva mitteametliku dokumendi,⁶ algatades sellega liikmesriikide, Euroopa Parlamendi ja sidusrühmadega arutelu teemal, kas praegused kaubandust ja kestlikku arengut käsitlevad peatükid vastavad ootustele ning mida saaks teha, et neid täiustada.

EL jälgib läbirääkimiste ajal inimõiguste austamist ja tõsiste kartuste tekkimise korral peatab kõnelused, nagu juhtus Tais. Vabakaubanduslepingud sisaldavad **läbivaatamisklausleid**, millega tagatakse lähenemisviisi võimalikult suur tõhusus: EL ja Kanada algatavad CETA kestliku arengu sätete läbivaatamise kohe pärast seda, kui lepingut hakatakse 21. septembril ajutiselt kohaldama.

⁶ „Trade and Sustainable Development (TSD) chapters in EU Free Trade Agreements (FTAs)“, 11. juuli 2017, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/july/tradoc_155686.pdf.

EL on ajakohastanud ka oma määrust, millega **hoitakse ära selliste kaupade eksport, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks või piinamiseks**. Ajakohastatud on toodete nimekirju ja lisatud on teatavad teenused, sealhulgas vahendamine. See läbivaadatud määrus võetakse aluseks aruteludel, mida peetakse partnerriikidega **ülemaailmse liidu** raames, et julgustada partnereid kujundama sarnaseid kaubanduse piiramise strateegiaid eesmärgiga muuta seda liiki toodete turud kogu maailmas võimalikult väikseks. Ülemaailmset liitu, mis loodi käesoleva aasta septembris ELi otsustaval eestvõtmisel ning Argentiina ja Mongoolia kaasalöömisel New Yorgis ÜROs, hakatakse kasutama selleks, et vahetada teavet, hõlbustada meetmete võtmist ja kiirendada protsesse, kui turgudele ilmuvad uued tooted, mida võidakse kasutada surmanuhtluse täideviimiseks või piinamiseks.

Konfliktimineraalide määrusega vähendatakse õiguste rikkumist maailma kõige haavatavamates piirkondades

2017. aasta mais vastu võetud uue ELi õigusaktiga peatatakse konfliktipiirkonnast pärit mineraalide ja metallide eksport ELi. Määrusega kohustatakse tarneahelas osalevaid ELi ettevõtjaid tagama, et nad impordivad kulda, tina, volframi ja tantaali ning mineraale üksnes usaldusväärsetest allikatest, mitte allikatest, mis võivad rahastada vägivalda või põhjustada inimõiguste rikkumisi. Määrusest on näha, kuidas tarneahela haldamise alase partnerluse abil saab hõlbustada kaubanduse kaudu kohaliku kogukonna arengut, austades sealjuures põhiõigusi ja tagades inimväärset töötingimused.

Sellele edule tuginedes kavandab EL käimasolevate läbirääkimiste raames eraldiseisvaid artikleid **tarneahela vastutustundliku haldamise** kohta. Ettevõtja sotsiaalse vastutuse põhimõtetel, mis põhinevad Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) ning Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) suunistel hargmaistele ettevõtjatele, on vabakaubanduslepingutes, näiteks Vietnamiga sõlmitud lepingus, juba kindel koht. Samuti toetab komisjon ettevõtjate vabatahtlikku, finantsteavet mittehõlmavat aruandlust. EL teeb aktiivselt koostööd teiste riikide ja rahvusvaheliste osalejatega, et tugevdada olemasolevaid vahendeid ja edendada sarnaseid lähenemisviise. Näiteks osaleb EL Bangladeshis jätkusuutlikkuse kokkuleppes ja tegeleb **koos OECDga inimväärsete töötingimuste tagamisega rõivasektoris**.

EL jätkab uute võimaluste otsimist selleks, et võtta kaubanduspoliitikas paremini arvesse kodanike muresid. Komisjon on andnud lubaduse pidada läbirääkimisi kaubanduse ja investeringutega seotud **korruptsioonivastaste** sätete üle ning on valmis saanud põhjaliku ettepaneku, mida arutada tulevastel läbirääkimistel, **esmal Mehhiko ja Tšiiliga**.

Soolise võrdõiguslikkuse küsimusega tegelemine aitab tagada, et kaubandusega kaasnevad hüved jõuavad kõikideni, ja muuta võimalikult suureks kaubandusvõimalustest tulenev üldine kasu. Komisjon uurib, kuidas edasi arendada olemasolevaid diskrimineerimisvastaseid sätteid ning toetust naiste majanduslike võimaluste suurendamise seisukohast olulistele sektoritele ja ettevõtjatele, nagu VKEd. Äärmiselt vajalik on paremini mõista kaubanduspoliitika vahendite mõju soolisele võrdõiguslikkusele. Sellega seoses avaldati juunis komisjoni spetsiaalne uuring naiste osalemise kohta eksporditegevuses,⁷ mis täiendas viimaste mõjuhindamiste, säästva

⁷ Peaökonomisti märgukiri, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/june/tradoc_155632.pdf.

arengu mõju hindamiste ja järelhindamiste raames tehtud hindamisi, kus vaadeldi kaubandusmeetmete mõju soolisest vaatenurgast.

Käesoleva aasta juunis Brüsselis toimunud rahvusvahelisel foorumil „Naised ja kaubandus“ esitatud ideed ning koostöö, mis seati selles valdkonnas sisse asjakohaste rahvusvaheliste osalistega, sealhulgas WTO ja Rahvusvahelise Kaubanduskeskusega, tulevad edaspidi kasuks poliitikameetmete väljatöötamisel ja läbirääkimistel, millest **esimesed toimuvad Tšiiliga**. Tuginedes uuele Euroopa arengukonsensussele ja arendades võetud kohustust käsitleda tänavusel kaubandusabi strateegia läbivaatamisel soolise võrdõiguslikkuse küsimusi, paneb komisjon ka edaspidi kõikides oma seisukohtades, sealhulgas detsembris toimuval WTO ministrite konverentsil, rohkem rõhku kaubanduse kaasavuse soolisele aspektile.

Säästva tootmise standardite, **õiglase ja eetilise kaubanduse ning jätkusuutlikkuse tagamise kavade** edendamine suurendab **tarbijate** usaldust toodete vastu, mida nad ELis ostavad. Komisjon jätkab tööd, et propageerida neid kavu teadlikkuse suurendamise meetmete abil nii ELis, partnerriikides kui ka rahvusvahelistes foorumites. Õiglase ja eetilise kaubandusega seotud küsimusi arutatakse partneritega korrapäraselt vabakaubanduslepingute rakendamise raames ning neid käsitletakse tänavusel kaubandusabi strateegia läbivaatamisel. Komisjon teeb koostööd Rahvusvahelise Kaubanduskeskusega, et rahastada eetilise kaubanduse teemalist uuringut, pidades silmas auhinna „Õiglase ja eetilise kaubandusega ELi linn“ väljaandmist 2018. aastal.

Väärtustepõhine kaubanduspoliitika on tõhusam, kui see **täiendab muid ELi strateegiaid ja vahendeid**, sealhulgas rahastamist. Päritolureeglite lihtsustamine Jordaaniast saabuva kauba jaoks on otseselt aidanud kaasa Süüria pagulaste majanduslikule lõimumisele Jordaania koosõlas ELi 2016. aasta rändealase partnerlusraamistikuga. Kajastamaks uut Euroopa arengukonsensus, toetatakse **kaubandusabi** strateegia tänavuse läbivaatamisega jätkusuutlikkust ning aidatakse kaasa vabakaubanduslepingute, majanduspartnerluslepingute ja üldiste tariifsete soodustuste kava rakendamisele. Komisjon ühendab jõud ka selliste organisatsioonidega nagu ILO ning suunab ELi partnerluse rahastamisvahendi rahalised vahendid sihipärastele suutlikkuse suurendamise projektidele, millega edendatakse head valitsemistava ja inimõiguste austamist.

V. LÄBIPAISTEV JA KAASAV POLIITIKAKUJUNDAMINE

Selleks et kaubandus tooks kasu kõigile, peab tõhus kaubanduspoliitika olema ka vastutustundlik, avatud ja kaasav. Läbipaistvuse tagamine on **kõikide ELi institutsioonide ning kõikide liikmesriikide ja nende parlamentide ülesanne**. Neil kõigil on kaubanduslepingute üle läbirääkimiste pidamisel ja kaubanduslepingute vastuvõtmisel oma roll ning sellest tulenevalt vastutavad nad ühiselt **teavitamise ja konsulteerimise** eest.

Komisjon kohustub pidama kaubandusläbirääkimisi läbipaistvalt

EL avaldab korrapäraselt oma läbirääkimiste jaoks koostatud ettepanekud ja läbirääkimisvoorude aruanded. Komisjon kutsub süstemaatiliselt liikmesriike üles pidama kavandatud läbirääkimisjuhiste küsimuses nõu oma parlamentidega ja avaldama need juhised kohe, kui need vastu võetakse. Avalikkusel avaneb peagi võimalus tutvuda näiteks Jaapani lepingu jaoks antud volitustega, lisaks varasematele dokumentidele, mis on avaldatud seoses Atlandi-ülese kaubandus- ja investeerimispartnerlusega (TTIP), CETAgaga ja teenustekaubanduse lepinguga.

Kuna tõhus kaubanduspoliitika peab olema läbipaistev, on komisjon otsustanud läbipaistvuse suurendamiseks **avaldada nüüdsest oma läbirääkimisjuhiseid käsitlevad soovitusel**, järgides tava, millele pandi alus artikli 50 kohaste läbirääkimiste käigus. Läbirääkimisjuhiste avaldamine – alustades juhistest Austraalia ja Uus-Meremaaga peetavate läbirääkimiste jaoks – tähendab ka seda, et samal ajal kui juhised esitatakse arutamiseks nõukogule, edastatakse need sarnaselt muude komisjoni ettepanekutega automaatselt liikmesriikide parlamentidele, mis võimaldab algusest peale pidada kaasavat arutelu läbirääkimisi käsitlevate ELi ettepanekute üle. Samuti hõlbustab see kaubanduslepingute teematist dialoogi, mida valitsustel tuleb igas liikmesriigis pidada. Läbipaistva ja kaasava kaubanduspoliitika väljakujundamise seisukohast on hädavajalik, et liikmesriikide valitsused kaasaksid arutellu varakult mitmesuguseid riigisiseseid osalisi.

Alates 2015. aasta oktoobrist on need dokumendid koos läbirääkimistega seotud muude dokumentidega kättesaadavad spetsiaalsel **läbipaistvust edendaval veebisaidil** („Transparency in action“). Samas teatavad ettepanekud – näiteks, need, milles pakutakse turulepääsu – peavad jääma esialgu konfidentsiaalseks, et säilitada ELi läbirääkimispositsioon. Pärast läbirääkimiste lõppemist avaldatakse kogu tekst enne kui on alanud selle õiguslik läbivaatamine ning menetlused Euroopa Parlamendis ja nõukogus. Hiljutised näited on CETA ning Vietnami ja Jaapani lepingu tekstid.

Komisjon on suurendanud ka **kaubanduskaitset käsitlevate uurimiste läbipaistvust**. Veebiplatvormi TRON kaudu saavad iga uue uurimise osalised otsese juurdepääsu kogu avatud toimikule. Avalikkusele on kättesaadavad üksikasjalikud kaebuste, sealhulgas nende läbivaatamise kokkuvõtted.

Komisjon **teeb aktiivselt tööd selle nimel, et minna läbipaistvuse tagamisel kaugemale** lihtsast teabejagamisest. Tõeliselt kaasavaks poliitikakujundamiseks on vaja teha aktiivselt koostööd paljude erinevate sidusrühmadega. Et muuta teave selle pakkumise kõrval ka **arusaadavamaks**, esitab komisjon vajaduse korral täiendavaid selgitavaid materjale avaldatud läbirääkimisdokumentide kohta. Samuti avaldab komisjon teabelehti ja statistikat ning jagab veebis ja sotsiaalmeedias kõikvõimalikku muud teavet, et elavdada hästi informeeritud faktipõhist poliitikaarutelu, kasutades muu hulgas spetsiaalseid portaale, kus

kutsutakse üles vestlema kaubanduse teemal („Let’s Talk Trade“), või interaktiivseid kaarte, millele on kantud ELi ettevõtjad, kes ekspordivad ELi kaubanduspartneritele („CETA in Your Town“).

Komisjon jätkab **süsteematiliste avalike konsultatsioonidega**, et võtta ELi otsustusprotsessis arvesse kõiki avaldatud arvamusi, mis aitaksid ELil reageerida inimeste muredele. Näiteks ELi **lähenemisviis seoses investeeringute kaitse ja investeerimisvaidluste lahendamisega** kujundati pärast avalikku konsultatsiooni ümber. Et panna rõhku läbipaistvale ja kaasavale kaubanduspoliitika kujundamisele, loob komisjon **ELi kaubanduslepingute nõuanderühma**, kes annab nõu seoses ELi kaubanduslääbirääkimistega ja sõlmitud kaubanduslepingute rakendamisega. Selle rühma kaudu jõuavad komisjonini erinevad kaubandusega seotud seisukohad ja arusaamad sellistest Euroopa organisatsioonidest nagu tööandjate organisatsioonid, ametiühingud, esindusühendused, tarbijahendused ja muud kodanikuühiskonna organisatsioonid.

Võimaluse korral on tõhustatud **hindamisi** (mõjuhindamised, säästva arengu mõju hindamised ja järelhindamised), analüüsides sidusrühmi, sealhulgas sotsiaalpartnereid üksikasjalikumalt: hindamine on muudetud põhjalikumaks eeskätt tarbijakaitse, inimõiguste ja VKEde valdkonnas.

Komisjon innustab pidama ja toetab **kaubanduspoliitika teemalisi arutelusid** nii Euroopa Parlamendis, liikmesriikide parlamentides, Euroopa Sotsiaal- ja Majanduskomitees kui ka kodanikuühiskonnas laiemalt. Need poliitilised arutelud peaksid olema laiaulatuslikud ja hõlmama teisi osalejaid peale kaubandusspetsialistide. Volinik Malmström on külastanud pärast kaubandusportfelli ülevõtmist peaaegu kõikide ELi liikmesriikide parlamente ja on osalenud kodanikega peetavates dialoogides. Samuti toimuvad Brüsselis korrapärase **kodanikuühiskonna dialoogi** raames korraldatavad koosolekud. Ühel neist, mis leidis aset tänavu mais, viis volinik isiklikult osalejad kurssi Jaapaniga peetavate läbirääkimiste käiguga ja ELi kaubanduspoliitika tulevikuga. EL peab läbirääkimisi vabakaubanduslepingute sätete üle, millega antakse nii ELi kui ka partnerriikide kodanikuühiskonnale ametlik roll selle **jälgimisel, kuidas rakendatakse kaubanduslepingutes sisalduvaid kestliku arengu sätteid**. Tulevastel läbirääkimistel tehakse ettepanek laiendada see järelevalve kõikidele vabakaubanduslepingu sätetele.

VI. PARTNERITE KAASAMINE KOGU MAAILMAS

WTO-l on ELi kaubanduspoliitikas ja kaubanduslääbirääkimistel **keskne roll**, nagu rõhutas 2017. aasta juunis Euroopa Ülemkogu⁸. ELi hinnangul on selleks, et kujundada tõhus ja õiglane kaubanduspoliitika, mis toob kasu kõikidele kodanikele kõikides riikides, väga oluline eeskirjapõhine mitmepoolne kaubandussüsteem. WTO igapäevane töö, mis on seotud järelevalve, läbipaistvuse, täitmise tagamise ja vahendamisega, on hindamatu väärtusega ning WTO saab alati arvestada ELi aktiivse osalusega. Palju tuleb siiski veel ära teha selle tagamiseks, et WTO kasutaks täielikult ära oma potentsiaali eeskirju kehtestava organina, kes edendab ülemaailmse juhtimise tegevuskava.

Nii kaubanduse lihtsustamise lepingu kui ka infotehnoloogia lepingu laiendamise alal saavutatakse WTOs märkimisväärset edu, kusjuures EL on mänginud lõplike kokkulepete saavutamisel vahendajana üliolulist rolli. Nende näidete põhjal on näha, et jõudmaks sisuka tulemuseni peavad WTO liikmed ja eeskätt tärkava turumajandusega riigid olema **valmis andma süsteemi olulise panuse**. WTO läbirääkimiste kava peab olema dünaamiline ning vastama kauplejate muutuvatele vajadustele ja ootustele. Selleks et muuta WTO vahendid tänapäeva üleilmises kaubanduses valitsevate olude jaoks asjakohasemaks ja ühtlustada tingimusi, tuleb lahendada mitmesugused probleemid.

Alates 2015. aasta detsembris Nairobis toimunud ministrite konverentsist on EL olnud teenäitaja **WTO läbirääkimiste kava ümberkujundamisel**, võideldes selliste ettepanekute eest, millega piiratakse moonutavate põllumajandus- ja kalandussubsiidiumide kasutamist, suurendatakse tööstussubsiidiumide läbipaistvust, luuakse väga vajalikke uusi eeskirju e-kaubanduse kohta või lepatakse kokku riigisisese reguleerimise põhimõtetes. EL on ka selliste ettepanekute kaastoetaja, millega aidatakse VKEdel osaleda rahvusvahelises kaubanduses või edendatakse soolist võrdõiguslikkust, samuti osaleb EL aktiivselt dialoogis, mida peetakse arenguga seotud investeringute hõlbustamise teemal.

Käesoleva aasta lõpus Buenos Aireses toimuva ministrite konverentsi eel elavdab EL teiste WTO liikmetega peetavaid arutelusid selle üle, **kuidas ajakohastada maailma kaubanduses kohaldatavaid eeskirju** ja taastada WTO ülimuslikkus eeskirjade kehtestamisel. EL otsib mitmepoolseid lahendusi – ehkki vajaduse korral tuleb uurida veel ka mõnepoolseid lähenemisviise –, eelistades selgelt avatud platvormi lahendusi, mis ühendatakse täielikult WTO raamistikuga.

ELi **kahepoolsed suhted** võivad kaasa tuua eeskirjapõhise mitmepoolse süsteemi jõulisema rakendamise. Ei leidu kohta, kus see kaalutus oleks kohasem kui ELi suhetes oma kahe suurima kaubanduspartneri, **Ameerika Ühendriikide (USA)** ja **Hiinaga**. Võttes arvesse nende kahe riigi majanduslikku koondmõju ülemaailmsele juhtimisele, tuleb ära kasutada kogu nende suhete potentsiaal, et edendada rahvusvahelises kaubanduses edumeelseid ja avatud eeskirju.

Läbirääkimised TTIP üle on praegu seiskunud, kuid **USA** on endiselt ELi suurim eksporditur ja peamine liitlane. ELi ja USA suure edasipüüdlikkuse ja peamiste ülemaailmse juhtimisega seotud hoiakute lähenemine kaubanduseeskirjade vallas ning sellistes valdkondades nagu kliima on vajalik eeltingimus ükskõik millise lepingu jaoks. Seni uurivad EL ja USA

⁸ Euroopa Ülemkogu 23. juuni 2017. aasta järeldused (EUCO 8/17), punkt 16.

võimalusi suurendada koostööd selliste üleilmsete kaubandusprobleemide lahendamisel nagu ülevõimsus ning kaaluvad konkreetseid algatusi, millega lihtsustada Atlandi-ülest kaubandust. Ülevõimsus on probleem eeskätt **Hiina** majanduses ja selle tagajärgedega saab tõhusalt tegeleda üksnes rahvusvahelise majanduse juhtimise teel, näiteks püüdes lahendada terasesektoris esinevaid pakilisi probleeme G20 ja OECD liikmete loodud terasetööstuse liigse tootmisvõimsuse ülemaailmse foorumi raames. Siin oli ELil tähtis roll läbirääkimistel, kus arutati kohustusi vähendada terase liigset tootmisvõimsust, kaotades selleks turgu moonutavad subsiidiumid ja muu valitsuse antav toetus. EL teeb Hiinaga koostööd, et innustada Hiinat osalema aktiivselt mitmepoolsetes kaubandusstruktuurides proportsionaalselt Hiina osakaaluga süsteemis ja kasuga, mida Hiina sellest saab. Kahepoolsetes suhetes kasutab EL kõiki olemasolevaid abinõusid, et tegeleda Hiina poliitikameetmetega, millega luuakse tootjatele ja kauplejatele ebavõrdsed tingimused, sealhulgas ebaõiglase subsideerimise ja ülemäärase eksporditoetusega. Taotledes vastastikkust, peab EL Hiinaga läbirääkimisi investeerimislepingu üle.

ELi läbirääkimisstrateegia on võimeline kohanduma nii majanduses kui ka poliitikas aset leidvate muudatustega ning selles on ära kasutatud uusi võimalusi. ELi kahepoolne tegevus on muutunud varasemast veelgi laiaulatuslikumaks, eriti Aasias ja Lädina-Ameerikas asuvate tulevaste majanduskasvu mootorite puhul. Lädina-Ameerikas edenevad jõudsalt kõnelused **Mehhiko** lepingu ajakohastamise teemal ja läbirääkimised **Mercosuri riikidega**. Pärast strateegia „Kaubandus kõigile“ kasutuselevõttu algasid läbirääkimised **Indoneesia** ja **Filipiinidega** ning õigete tingimuste korral ollakse valmis jätkama läbirääkimisi **Malaisia** ja **Taiga**. Läbirääkimised **Indiaga** algasid 2007. aastal ja viimane ametlik voor toimus 2013. aastal. EL valmistub alustama investeerimisläbirääkimisi **Hongkongi** ja **Taiwaniga**⁹. Tulevikus võidakse investeerimisalaseid kõnelusi pidada ka olemasoleva **Korea** vabakaubanduslepingu täiendamiseks.

ELi naaberriikidest peetakse läbirääkimisi **Tuneesiaga** ja peagi võivad jätkuda läbirääkimised **Marokoga**. Partnerlus- ja koostöölepingu raames alustati läbirääkimisi **Aserbaidžaaniga**, millega kinnitati ELi pühendumist idapartnerlusele. 2016. aasta lõpus esitas komisjon nõukogule läbirääkimisjuhiste eelnõu, milles keskenduti ELi ja **Türgi** tolliliidu ajakohastamisele.

EL jätkab oma partnerite piirkondliku integratsiooni projektide toetamist ning uurib võimalusi seada sisse sügavamad kaubandussuhted näiteks **Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooniga** või toetada Aafrika piirkondliku integratsiooni algatusi. EL ja Aafrika Liit tegelevad ühiselt investeerimispoliitika kujundamise juhtpõhimõtete väljatöötamisega.

Mis puudutab tulevikku, siis komisjon kavandas hiljuti läbirääkimisjuhised, et alustada läbirääkimisi **Tšiiiga**, ning koostab neid praegu **Austraalia** ja **Uus-Meremaa** jaoks.

⁹ Taiwan, Penghu, Kinmeni ja Matsu omaette tolliterritoorium.

VII. Järeldused

Strateegia „Kaubandus kõigile“ kahel esimesel rakendusaastal on astunud märkimisväärseid konkreetseid samme selleks, et töötada välja tõhus, läbipaistev ja vastutustundlik kaubanduspoliitika, millega reageeritakse majandusraskustele ja kasutatakse ära olemasolevaid võimalusi. EL kujundab üleilmse kaubanduse eeskirju, püüdes sõlmida edumeelseid ja uuenduslikke lepinguid, mille näiteks on lepingud Kanada ja Jaapaniga.

See töö ei ole siiski lõppenud, vaid jätkub. Komisjon peab viima poolelioleva töö eduka lõpuni. Selleks tuleb esiteks hoolikalt täita sõlmitud lepinguid kandmaks hoolt selle eest, et uued võimalused toovad kohapeal tõelist kasu. Teiseks jätkab EL ka edaspidi oma strateegia rakendamist, et WTO raames toimuvatel läbirääkimistel ja partneritega peetavatel kahepoolsetel läbirääkimistel lepitaks kokku tänapäevastes, 21. sajandi kaubanduse jaoks sobivates eeskirjades. Samuti on ELil võimalik õppust võtta lepingute praktilisest rakendamisest, et ajakohastada ja kohendada oma tegevust, mis võib kaasa tuua arutelud näiteks kestliku arengu sätete jõustamise üle. Peale selle hakatakse kaubanduspoliitikas käsitlema uusi aspekte, nagu sooline võrdõiguslikkus.

Komisjon ootab pikisilmi koostööd nõukogu, Euroopa Parlamendi ja kõikide sidusrühmadega, et strateegiat edasi rakendada ning seista hea selle eest, et ELi kaubanduspoliitika teenib ka tulevikus nii Euroopas kui ka kaugemal kõigi huve.